

Vergelijking en verklaring kosten Wmo HbH, BG en Jeugdzorg 2017 versus 2018

27-11-2019

Taskforce Sociaal Domein

Inhoudsopgave

1. Inleiding, context	2
2. Kosten 2017 – 2018	2
2.1 Wmo Hulp bij het huishouden	2
2.1.1 Maatschappelijke trends.....	2
2.2 Wmo Begeleiding	3
2.2.1 Maatschappelijke trends.....	3
2.3 Kosten 2018 betrekking hebbend op voorgaande jaren	4
2.3.1 Afwikkeling faillissement Diafaan	4
2.3.2 Nagekomen facturen Hulp bij het Huishouden.....	4
2.4 Kosten 2017 – 2018 Jeugdzorg.....	4
2.4.1 Maatschappelijke trends.....	4
3. Hoe doet Zevenaar het ten opzichte van Gelderland?	6
4. Mogelijke verklaringen verschil Gelderland.....	7
4.1 Organisatorische factoren	7
4.2 Jeugdzorg	7
4.3 Wmo	13

1. Inleiding, context

In deze notitie wordt inzicht verschaft over de stijging van de kosten Wmo Hulp bij het huishouden (HbH), Wmo begeleiding (BG) en jeugdzorg 2018 versus 2017. Daarnaast geven we inzicht in hoe onze uitgaven zich verhouden tot Gelderland en geven we mogelijke verklaringen voor het verschil.

2. Kosten 2017 – 2018

2.1 Wmo Hulp bij het huishouden

De kosten voor WMO HbH stegen in 2018 ten opzichte van 2017 door een aanpassing van de tarieven Hulp bij het Huishouden. Vanaf 1 januari 2018 ging er een nieuwe aanbesteding in. Voor het personeel werkzaam in de thuiszorg als Hulp bij het Huishouden was er per 1 april 2018 een nieuwe CAO van kracht. De tarieven die de gemeente voor deze zorg moet betalen kwamen door beide wijzigingen hierdoor hoger uit, wat een stijging van € 400.000 tot gevolg had. De overige € 60.000 werd verklaard door de stijging van het aantal cliënten ondanks dat we zagen dat het gemiddelde verbruik in 2018 afnam.

2.1.1 Maatschappelijke trends

Een verklaring voor de stijging in aantal inwoners dat gebruik maakt van hulp bij het huishouden kan mogelijk verklaard worden door de vergrijzing.

		Zevenaar	Gelderland
Bevolking 65+ jaar		24,0%	20,1%
2019 ▼			
Jaar	Zevenaar	Gelderland	
2010	17,2%	15,7%	
2011	17,7%	16,0%	
2012	18,7%	16,7%	
2013	19,6%	17,3%	
2014	20,6%	17,9%	
2015	21,4%	18,4%	
2016	22,1%	18,9%	
2017	22,8%	19,2%	
2018	23,5%	19,7%	
2019	24,0%	20,1%	

aantal

Zevenaar

Gelderland

Bevolking 65+ jaar**10.423****415.498**

2019 ▼

Jaar	Zevenaar	Gelderland
2010	7.373	312.974
2011	7.655	320.343
2012	8.141	335.789
2013	8.510	349.738
2014	8.894	361.897
2015	9.245	373.413
2016	9.546	383.590
2017	9.847	394.020
2018	10.205	405.008
2019	10.423	415.498

In bovenstaande gegevens zien we dat er in absolute aantallen en procentueel gezien steeds meer inwoners van 65+ in Zevenaar wonen. Dit is tevens de groep die het meest gebruikmaakt van hulp bij het huishouden. In absolute aantallen zien we in 2018 een stijging van 358 inwoners van 65+ ten opzichte van 2017. In 2018 maakte 12% van de 65+ers gebruik van hulp bij het huishouden. Dit betekent dat er in 2018 meer inwoners van 65+ beroep doen op hulp bij het huishouden waardoor er meer uitgegeven is.

2.2 Wmo Begeleiding

De kosten voor Wmo BG stegen met ruim € 260.000. Deze stijging werd veroorzaakt door enerzijds de jaarlijkse indexatie van de tarieven. Deze indexatie zorgt voor een stijging van de kosten van € 100.000. Daarnaast zagen we een stijging van volume en zwaarte van de indicatie. Na de zomer was er sprake van een hoger verbruik dan de maanden ervoor, met de daarmee gepaard gaande extra uitgaven. Ook zagen we dat er in 2018 meer gespecialiseerde begeleiding werd ingezet. Deze vorm van begeleiding kent een hoger tarief. De combinatie van het hoger verbruik en meer inzet van specialistische begeleiding zorgt voor een stijging van de kosten van € 110.000.

2.2.1 Maatschappelijke trends

De ambulantisering binnen de GGZ kan een mogelijke verklaring zijn voor de stijging van specialistische begeleiding. Ambulantisering is afbouwbeleid van intramurale zorg. Om intramurale voorzieningen te kunnen verminderen, moeten er alternatieven worden gevonden voor vraagstukken op het gebied van wonen, werk, inkomen, dagbesteding, sociale contacten, vrije tijd en zorg. De afbouw van bedden is zichtbaar in de jaarlijkse Landelijke Monitor Intramurale ggz, die wordt uitgevoerd door het Trimbos Instituut. Ggz-instellingen bouwen de totale bedden capaciteit in de periode tot 2020 fors af, de bedden

worden met een derde afgebouwd ten opzichte van 2008. Binnen beschermd wonen (Wmo, centrumgemeente Arnhem) wordt de ambulantisering ook doorgevoerd. Dit kan zorgen voor druk op de ambulante specialistische begeleiding bij gemeenten.

De bijdrage die wij aan Arnhem vergoeden voor tijdelijk verblijf voor inwoners met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB) nam met € 50.000 toe ten opzichte van voorgaande jaar.

2.3 Kosten 2018 betrekking hebbend op voorgaande jaren

2.3.1 Afwikkeling faillissement Diafaan

Zorgorganisatie Diafaan, een van onze leveranciers van Hulp bij het huishouden, ging in 2016 failliet. De curator van het faillissement vorderde een bedrag van ruim € 210.000 aan uitstaande facturen over de periode maart tot en met mei 2016. Na onderzoek blijkt deze claim rechtmatig te zijn. Het betaalde bedrag komt ten laste van de exploitatie over 2018.

2.3.2 Nagekomen facturen Hulp bij het Huishouden

Zorgaanbieder Thuiszorg Groot Gelre merkte in 2018 op dat facturen uit 2015 en 2016 nog niet door de voormalige gemeente Zevenaar niet voldaan waren. Deze declaraties zijn in 2019 betaald en als lasten opgenomen in de jaarrekening 2018.

2.4 Kosten 2017 – 2018 Jeugdzorg

De uitgaven voor de jeugdzorg zijn in 2018 (€ 11.542.000) ten opzichte van 2017 (€ 9.909.000) met € 1.633.000 gestegen. Hiervan wordt 2,9% veroorzaakt door de indexatie van tarieven. Dit is een bedrag van € 290.000. Naast deze indexatie zien we op 4 kostensoorten een significante stijging. De stijging 2018 ten opzichte van 2017 is aanwezig door meer inzet van ambulante jeugdhulp (€ 760.000), jeugd-GGZ (€ 210.000), jeugdbescherming (€ 160.000) en dagbehandeling (€ 140.000).

Een van de verklaringen dat de kosten stijgen is dat wijkteams de jeugdigen eerder in beeld hebben en toegankelijker is. Dit heeft als gevolg dat er sneller zorg wordt ingezet. Wanneer jeugdigen eerder in beeld zijn, is ambulante hulp de ondersteuningsvorm die als eerste wordt ingezet. Dat jeugdigen eerder in beeld zijn, is een mogelijke verklaring voor de stijging van de kosten op ambulante jeugdhulp.

2.4.1 Maatschappelijke trends

In het rapport “benchmarkanalyse uitgaven jeugdhulp in 26 gemeenten” uitgevoerd door Significant worden de volgende maatschappelijke trends genoemd als meest gehoorde verklaringen voor de toename van de vraag naar jeugdhulp:

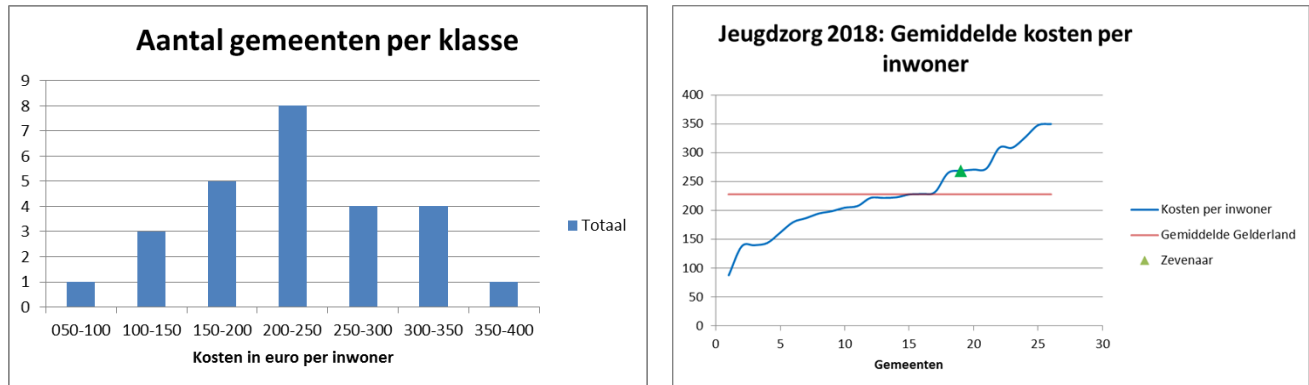
a. Afnemende tolerantie voor afwijkend gedrag of ontwikkeling. Als een jeugdige opvalt qua gedrag of ontwikkeling zoeken ouders sneller dan voorheen naar mogelijke verklaringen. In combinatie met ‘verbeterde’ diagnostiek leidt dat dikwijls tot eerdere diagnoses waarmee vervolgens een beroep wordt gedaan op de jeugdhulp;

b. Prestatiemaatschappij: zowel ouders als scholen vinden het steeds belangrijker om hun kinderen zo goed mogelijk te laten presteren. Daarbij wordt een zekere maakbaarheid verondersteld. Scholen worden hier ook deels op afgerekend en ouders willen hun kinderen zo goed mogelijk voorbereiden op een succesvol zelfstandig leven in de maatschappij. Als prestaties tegenvallen of onder de verwachtingen zijn, wordt snel(ler) gezocht naar hulp en ondersteuning die ertoe moeten leiden dat de prestaties verbeteren;

c. Ouders worden steeds mondiger en nemen in combinatie met de beschreven punten onder a. en b. minder snel genoegen met een advies om geen hulp in te zetten of minder hulp dan gevraagd/verwacht. Daarbij weten ouders steeds beter hun weg naar de jeugdhulp te vinden: via de lokale (wijk)teams, maar als dat niet tot het door de ouders gewenste advies leidt, weten zij ook de weg naar de huisarts als toegangspoort tot jeugdhulp.

Deze punten kunnen worden gezien als tegengestelde krachten bij een van de uitgangspunten van de Jeugdwet: het meer stimuleren van normalisatie en het demedicaliseren. Gemeenten geven dan ook aan dat, ondanks dat dit ook een van de uitgangspunten van hun beleid is, dit in de praktijk moeilijk te realiseren is. In Zevenaar zien we dat we ook niet in alle gevallen uitvoering geven aan deze uitgangspunten. In de praktijk wordt hier per casus naar gekeken. Hier kunnen we gericht op acteren door deze uitgangspunten te verwerken in beleid en hier uitvoering aan te geven.

3. Hoe doet Zevenaar het ten opzichte van Gelderland?

Bovenstaande grafieken geven een beeld van de kosten per inwoner voor jeugdzorg in 2018. De externe gegevens zijn afkomstig van het CBS (statline). Bij deze gegevens zijn enkele extreme waarden (zowel naar boven als naar beneden) verwijderd. Overgebleven zijn de waarden van 26 Gelderse gemeenten. Bij 18 gemeenten zijn de kosten per inwoner lager dan in Zevenaar, bij 7 gemeenten hoger. Hieruit concluderen wij dat we op uitgaven voor jeugdzorg boven het Gelders gemiddelde (€228 per inwoner) scoren. In Zevenaar geven we gemiddeld €269 per inwoner uit aan jeugdzorg.

Geprobeerd is om voor de WMO een overeenkomstig overzicht te maken. Helaas ontbreken bij het CBS op dit moment de cijfers met betrekking tot 2018.

4. Mogelijke verklaringen verschil Gelderland

4.1 Organisatorische factoren

In 2018 is de voormalige gemeente Zevenaar samengegaan met de voormalige gemeente Rijnwaarden. Hierdoor waren er veel consultants met een tijdelijke aanstelling. Daarnaast zijn er veel wisselingen geweest gedurende het jaar. Daarbij komt dat de werkwijze, waarbij consultants volledig generalistisch moeten werken, van de voormalige gemeente Rijnwaarden overgenomen is. Daardoor moesten consultants uit Zevenaar zich een nieuwe manier van werken eigen maken.

Voor een meer gedetailleerd beeld van de organisatorische factoren refereren we aan het Rapport: analyse en verbetervoorstellen Wmo en Jeugdhulp van BDO. De duiding van de organisatorische factoren t.a.v. de toegang citeren we hieronder:

“De opdracht om generalistisch te werken is vertaald naar de opgave dat alle medewerkers als generalisten aan de slag zijn gegaan. Dit was naar onze mening echter niet de insteek van het generalistisch werken. De aanpak onderschrijft een generalistische aanpak, maar niet dat elke medewerker een generalist moet zijn.

Het vervallen van de inzet van de jeugdconsulent hierbij en het alternatief hiervoor worden als onvoldoende beoordeeld door het team. Gevolg van het voorgaande is dat de cliënten bijna altijd de indicatie krijgen die wordt aangevraagd en dat de benodigde specifieke kennis niet altijd aanwezig wordt ingezet bij specifieke casussen” (Rapport: analyse en verbetervoorstellen Wmo en Jeugdhulp, BDO).

4.2 Jeugdzorg

Dat we op jeugdzorg meer geld uitgeven dan gemeenten gemiddeld in Gelderland, kan voor een deel verklaard worden doordat er in Zevenaar meer jongeren jeugdhulp ontvangen. In het tweede halfjaar van 2018 lag het percentage jongeren met jeugdhulp in Zevenaar op 13,1% t.o.v. het Gelders gemiddelde van 10,4% (waarstaatjegemeente.nl).

Om dit verschil op inhoud te verklaren, hebben we gebruik gemaakt van conclusies die het Sociaal en Cultureel planbureau (SCP) in 2013 trok in het rapport “Terecht in de jeugdzorg – Voorspellers van kind- en opvoedproblematiek en jeugdzorggebruik”. Zij hebben aan de hand van een breed theoretisch kader bekeken welke kind-, ouder- en gezins-, en omgevingskenmerken samenhangen met ernstige kind- en opvoedproblematiek. Alle conclusies uit dit rapport zetten we uiteen en vullen we, indien mogelijk, aan met Zevenaarse gegevens die te vinden zijn op waarstaatjegemeente.nl. De conclusies (dus ook de formulering) zijn letterlijk overgenomen uit het rapport.

Conclusie 1 SCP: vooral voor kinderen die een lichamelijke ziekte of handicap, en/of een verstandelijke beperking hebben is de kans op ernstige kind- en opvoedproblemen vele malen groter dan voor doorsnee kinderen (zo'n drie tot zes keer zo groot).

Kinderen met een handicap

3,52%

Zevenaar

2,95%

Gelderland

VJI | 2015

Jaar	Zevenaar	Gelderland
2011	2,21%	2,06%
2012	2,56%	2,33%
2013	2,95%	2,61%
2014	3,43%	2,84%
2015	3,52%	2,95%

Percentage kinderen tot 18 jaar met een handicap. Het gaat om het percentage kinderen in de leeftijd van 0 t/m 17 jaar als percentage van het totaal aantal kinderen, dat op basis van de gegevens van de zorgverzekeraars (beheerd door Vektis) een lichamelijke, verstandelijke, zintuigelijke of meervoudige handicap heeft.

Conclusie Zevenaar: in Zevenaar wonen gemiddeld meer kinderen met een handicap dan gemiddeld in Gelderland. Bij deze kinderen is de kans op ernstige kind- en opvoedproblemen en daarmee gepaarde opvoedproblematiek en jeugdzorggebruik vele malen groter dan voor doorsnee kinderen (zo'n drie tot zes keer zo groot). Dit kan leiden tot meer voorzieningen en de daarmee gepaard gaande uitgaven.

Conclusie 2: Een laag onderwijsniveau en (hoog)begaafdheid zijn risicofactoren voor ernstige problematiek (29%).

	Zevenaar	Gelderland
Leerlingen VMBO totaal	28%	23%
2018-2019 ▼		
Jaar	Zevenaar	Gelderland
2009	27%	23%
2010	26%	22%
2011	25%	22%
2012	24%	22%
2013	24%	23%
2014	25%	23%
2015	26%	23%
2016	28%	23%
2017	28%	23%
2018	28%	23%

De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2017-2018"

Conclusie Zevenaar: In Zevenaar wonen gemiddeld meer kinderen met een lager opleidingsniveau dan gemiddeld in Gelderland. Dit kan leiden tot meer voorzieningen en de daarmee gepaard gaande uitgaven. Een laag onderwijsniveau en (hoog)begaafdheid zijn risicofactoren voor opvoedproblemen en jeugdzorggebruik. Dit kan leiden tot meer voorzieningen en de daarmee gepaard gaande uitgaven.

- Op hoogbegaafdheid is geen gemeentespecifieke data te vinden -

Conclusie 3: Onder kinderen met een laag geboortegewicht, jongens en oudere kinderen (vanaf 5 jaar) komen ook iets vaker ernstige problemen voor dan onder respectievelijk kinderen met een normaal geboortegewicht, meisjes en jongere kinderen.

per 1.000 geboortes	Zevenaar	Gelderland
Vroeggeboorte en/of te laag geboortegewicht (Big 2)	162,3	150,1

2017 ✓

Aantal geboorten met indicatie Big2 per 1.000 geboortjes. Big 2 is een combinatie van laag geboortegewicht voor zwangerschapsduur (SGA) en/of vroeggeboorte (zwangerschapsduur <37 weken). Het betreft gemiddelden over de voorgaande 5 jaar. De periodeaanduiding staat voor periode "2013 – 2017".

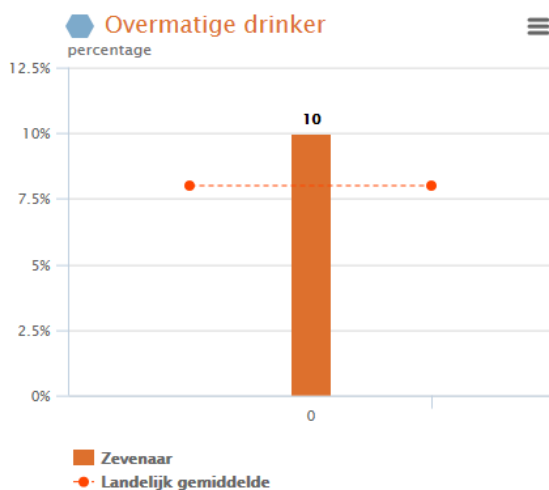
- Op sekse en leeftijdsopbouw is (nog) geen gemeentespecifieke data gevonden –

Conclusie Zevenaar: In Zevenaar wonen gemiddeld meer kinderen met een laag geboortegewicht dan gemiddeld in Gelderland. Dit kan leiden tot meer voorzieningen en de daarmee gepaard gaande uitgaven. Een laag geboortegewicht is een risicofactor voor opvoedproblemen en jeugdzorggebruik. Dit kan leiden tot meer voorzieningen en de daarmee gepaard gaande uitgaven.

Conclusie 4: vooral gezinnen waarin psychische problematiek bij de ouders of verslaving speelt of waarin een van de ouders een aandoening of ziekte heeft, lopen een verhoogd risico op ernstige problematiek. Wanneer er ingrijpende gebeurtenissen hebben plaatsgevonden in het leven van de ouders, rapporteren de ouders ook aanzienlijk vaker ernstige problematiek dan wanneer hiervan geen sprake is.

	Zevenaar	Gelderland
Gebruik basis GGZ en/of POH-GGZ	5,0%	4,6%
2016 ✓		
Jaar	Zevenaar	Gelderland
2014	4,4%	4,1%
2015	4,5%	4,2%
2016	5,0%	4,6%

Percentage verzekerden dat gebruik maakt van de basis Geestelijke Gezondheidszorg of de Praktijkondersteuner Geestelijke Gezondheidszorg.

% volwassenen en ouderen dat overmatig drinkt (mannen: meer dan 21 glazen per week en vrouwen meer dan 14 glazen per week)

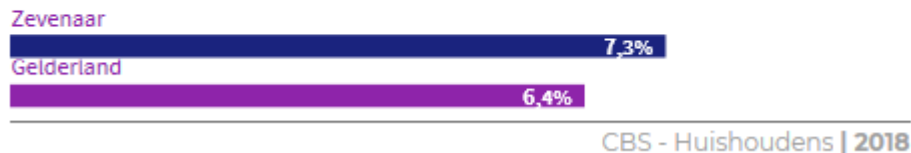
% zware drinkers (mannen: minstens 1 keer per week 6 glazen of meer per dag drinken en vrouwen minstens 1 keer per week 4 glazen of meer per dag drinken)

- Op aandoeningen is (nog) geen gemeentespecifieke data gevonden -

Conclusie Zevenaar: In Zevenaar wonen gemiddeld meer inwoners die gebruik maken van basis GGZ en/of POH GGZ dan gemiddeld in Gelderland én ligt het percentage volwassenen met overmatig en zwaar drankgebruik hoger dan gemiddeld in Nederland. Dit kunnen indicatoren zijn voor psychische problematiek bij de ouders of verslaving. Psychische problematiek en verslaving zorgen voor een verhoogd risico op ernstige problematiek. Dit kan leiden tot meer voorzieningen en de daarmee gepaard gaande uitgaven.

Conclusie 5: Bij eenoudergezinnen is er eveneens een verhoogde kans op die problematiek (vgl. Zeijl et al. 2005). Uit ander onderzoek bleek dat eenoudergezinnen ook vaker behoefte hebben aan jeugdzorg (Stevens et al. 2009).

Eenouder huishouden

Jaar	Zevenaar	Gelderland
2009	6,0%	5,6%
2010	6,1%	5,7%
2011	6,1%	5,8%
2012	6,2%	6,0%
2013	6,3%	6,1%
2014	6,5%	6,3%
2015	6,8%	6,3%
2016	6,9%	6,4%
2017	7,0%	6,3%
2018	7,3%	6,4%

Het percentage eenoudergezinnen ten opzichte van het totaal aantal huishoudens. Een eenoudergezin is een particulier huishouden bestaande uit één ouder met thuiswonende kinderen. Een thuiswonend kind is een persoon ongeacht leeftijd of burgerlijke staat die een kind-ouder relatie heeft met de tot het huishouden behorende ouder. Onder thuiswonende kinderen worden ook begrepen adoptie- en stiefkinderen, maar geen pleegkinderen. Bepalend voor de indeling is de situatie op 31 december van het onderzoeksjaar. Aanvullende trefwoorden: samenstelling huishouden.

Conclusie Zevenaar: In Zevenaar wonen gemiddeld meer eenouder huishoudens. Dit percentage neemt in de loop van de jaren toe in Zevenaar. Bij eenoudergezinnen is er een verhoogde kans op problematiek en meer behoefte aan jeugdzorg. Dit kan leiden tot meer voorzieningen en de daarmee gepaard gaande uitgaven.

4.3 Wmo

Hoewel we op dit moment geen gegevens hebben van andere gemeenten in Gelderland wat betreft uitgaven voor de Wmo, zijn er wel andere gegevens waarop we Zevenaar kunnen vergelijken met Gelderland.

per 1.000 inwoners

**Cliënten met alleen
maatwerkarrangementen WMO
obv persoonsgebonden budget
(PGB)**

Zevenaar

2

Nederland

2

2018 ▼

per 1.000 inwoners

**Cliënten met alleen
maatwerkarrangementen WMO
obv Zorg in natura (ZIN)**

Zevenaar

74

Nederland

58

2018 ▼

Bovenstaande gegevens laten zien dat er in Zevenaar gemiddeld gezien meer inwoners zijn met maatwerkarrangementen dan in Gelderland. Het is belangrijk om te vermelden dat dit dus niet per definitie iets zegt over de uitgaven. De totstandkoming van dit getal heeft onder andere te maken met de manier waarop gemeenten maatwerkarrangementen registreren en met het aanbod aan algemene voorzieningen in de gemeente.

We zien wel dat de “grijze druk”, de procentuele verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 15/20 tot 65 jaar, in de gemeente Zevenaar in vergelijking met Gelderland hoger ligt.

Zevenaar

Gelderland

Grijze druk (65+ t.o.v. 15-64 jaar)

39,0%

31,3%

2019 ▼

Zevenaar

Gelderland

Grijze druk (65+ t.o.v. 20-64 jaar)

43,0%

34,8%

2019 ▼

Ook zien we dat er in de gemeente Zevenaar meer personen van 75 jaar en ouder zelfstandig wonen.

per 1.000 inwoners van 75 jaar en ouder

Zevenaar

Gelderland

**Personen van 75 jaar en ouder:
zelfstandig wonend**

945

916

2018 ▼

Ouderen die zelfstandig wonen zullen uiteindelijk vaak een beroep doen op de Wmo. De Wmo ondersteunt onder andere ouderen om zelfstandig thuis te kunnen wonen.